

שיעור על פרשת מסעי
בענין פתיחת מסעדות ומכבסות בתשעת הימים

אורח חיים תקנא הלכות תשעה באב

אמרת עיד שולקים ממי שחטו נחשבה כאלו נבקר, שהאחד
אומר מותר לשחוט וטעמו שלא חזינו מי אכרו,

אורח חיים תקנא הלכות תשעה באב

ויש פרושים שמתענין משבעה עשר בתמוז
ואילך ויש מתענין מבשר ריין. (ו) וגרסינן
בירושלמי מה יש ביניהם בין שבעה עשר בתמוז
לחשעה באב עשרים ואחד יום משהובקעה העיר
עד שחרב הבית (ו) (ז) ויש אומרים כנגד שלשה
שבועים שהתענה דניאל (ח) ומנהג אשכנז
היחידים נמנעים מבשר ריין משבעה עשר בתמוז
ואילך ומראש חודש ואילך נמנעים כולם מבשר
ריין וזאת שבת שאוכלין רשותין כדרך כל השנה
כולה וכן כתב הרמב"ן יש מקומות שנוהגים
שלא לאכול בשר (ח) מראש חודש עד התענית
ונהגו הכל שלא ליכנס לבית המרחץ בשבת זו
ואסור לשנות מנהג אבותינו:

בית יוסף

(י) כתב הכלל כי (סג סה) יש
נמנעים מחליטת בשר משבעה
אל לפי שאין עסקה אלא בבשר ואף
על פי כן אין להמנע מהמכביל
שנכבול בו הכשר ולשטר נפשיה קול
מכין והא אינו עושה ויוד דלמריק
נגדרים (סא) הנהגה מן הכשר מותר
נתכביל וכבש בשם ה"ר אשר (פי ט)
שטעם הנמנעים מנאץ ריין משענה
עשר נחמה מפני שט עול הממיד
וגם נישון בין בעונותינו (פי"ד ר"ג)
ומרדכי המרדכי (פר"ט מ"ט) שאכמז
בסימן שאמר זה נשט. ר"ה וי"ט נבשר
ט"ף) נראה שהנוהגים איסור מלאש
חודש או משענה עשר נחמה נבשר
ריין אפילו בשר ט"ף או בשר מלוח ריין
יאמר בבשר ט"ף וכו'לא נאמר נכס:

ואסור לשנות מנהג אבותינו:
ואסור לשנות מנהג אבותינו:

ויש נוהגים (ט) שלא לאכל בשר ושלא לשחות ריין בשבת זו

ולבד שהן עוברים איסור דאורייתא מטעם נדר
דכיון שאבותינו קבלו עליהם מנהג זה הרי נדר
של כלל ישראל, ולבד זה אין לא נכחו ולא
נכלם הלא הרבה מהאומות שאין אוכלים הרבה
שבועות לא בשר ולא חלב ולא ביצים ואחזו
עם בני ישראל שעלינו נאמר ויקח י"ט
'קדושים תהיו לא יאבד לעצור אח עצמם
שמנה ימים בשנה לזכרון בית קרשינו
ותפארתינו, ועל כיוצא בזה אמר הנביא וישאל ה'
'בושו והכלמו מדרכיכם בית ישראל', ועונשם
נדרל מאד:

בג מדינא דגמרא אין איסור באכילה כשר רק
בערב ט' באב וכסעודה המפסקת,
אבל כבר קבלו אבותינו זה הרבה מאות בשנים
שלא לאכול בשר ושלא לשחות ריין מן ר"ח אב
עד אחר ט' באב לבד מיום השבת, לזכר
הקרבות והנסכים שנתבטלו בעונותינו, ויש
שנהגו מן י"ז בתמוז שבו בוטל התמיד, ויש
שכתבו רק בשבוע שחל ט' באב, אבל עתה
בכל ארצות פזורנו נוהגין מן ר"ח, ועתה
בעונותינו הרבים כמה שמזולזלים באיסור זה,

ש"ד. כ"י אורח חיים תשעה עשר ט"ו. 1 פסחים נ"ב. 2 יש פ"ב ה"א
(כ"ה, ב). 3 כ"י אורח חיים תשעה עשר ט"ו. 4 תענית ל"א.

הלכות תשעה באב סימן תקנא

כר קאר הגולה

השועה יקראו ה טור
1 יש וישת המצין
2 יש, וקבא ה"ל"ו
3 שם ה"ר ר"ד ש"ס
4 שבו של המיד וס
5 נדר הכי

ט [י] יש נוהגים (ט) שלא לאכל בשר ושלא לשחות ריין בשבת זו (נו) וימחר בחמץ של
(יין) (אגודה והגוי'ט). 'ויש שמוסיפין (ט) (נח) מראש-חודש עד התענית. 'ויש שמוסיפין (ט) (ט) קי"ז

משנה ברוך

בצעים, ולא בכלל כגון הוא (מ"א): (נה) עד אחר תשעה באב. עין לעיל סימן תכו סעיף ב ובמשנה ברוך קס: ט (נו) שלא לאכל
בשר וכו'. ומי שהתפלל הפהל ערבת במוצאי-שבת, (ט) אף-על-פי שהתמיד לא התפלל ערין והוא בתוך סעודתו, (ס) אסור בבשר ריין,
והוא הדין בראש-חודש לדין (פ"א). אכל שארי (נח) אחרונים כתבו, רבמוצאי-שבת אם הוא לא התפלל ערין, מחר בבשר ריין. ודין
שואמרים יצא' בברכת-היומן ש"ך אצלו שכת: (נו) וימחר בחמץ וכו'. הינו אף (נח) בחמץ ששענה מין, וכלשונכם שכת זו היה ערין יין.
מחר, כיון שעקשך הוא חמץ ואין שמהו בשתייתו. חמץ לענינו מחר, (ס) כל שבגידאם נקבעין לשחותו מפני חמיצותו: (נח) מראש-חודש
עד התענית. 'וראש-חודש בבבל, (סל) וכן הפנהג במדינותינו: (נט) מ"ז) בתמחו. ודין החחיל הפרענות של התרין, וכל זה בימות החל, אכל

(כ) קתמרו: הגה (ס) ומקציעים מראש-חודש ואילך (כח) [סח] הפסין של שחיטה (ר) ירוחם נ"א ח"ג הרי"ם,
שאין שוחטים כי אם לצורך מצוה, כגון (סא) לחולה או שקת או מילה(ס) (סב) וכו'צא בו:

משנה ברוך

בשעה אין רשאי להחמיר בזה, דאף אם הל תשעה באב בקשך (מחר)
ונדחה על יום ראשון (מ"ח), וברקשן בחקירי. ואפילו אם קבל עליו
בפרוש שלא לאכל בשר מ"ז בתמוז ונלאה, (סג) מחר בשבתות
[וכן בסעודת מצוה], וכל הנודר אצמא דמנהגא נדר ואין דמחו על
שכת, אם לא שהוציא זה פירושו בלשון נדר, שאמר: (ט) הרי עלי
שלא לאכל בשר מ"ז בתמוז, (מ) יש מקמיירין: (ס) ומקציעין
מראש-חודש ואילך וכו'. עד (סא) עשירי באב, ובמקום שהחך
(סו) יש להקל ולשחט בתשעה באב אחר תצוה. אכן אם הל תשעה
באב ביום חמישי, לכלי שלמא מחר לשחט אחר תצוה לכבוד
השבת, וכתב הפגן אבותים ראליה רבה, ובקורותינו שמונה הנקרים

שיעור על פרשת מסעי
בענין פתיחת מסעדות ומכבסות בתשעת הימים

מאת הרב משה שניידר

[ד] נסתפקתי אם מוכר לו דבר האסור לו מדרבנן אם עובר על לפני עור דאורייתא והא מכשיל ליה, ואפילו עצה רעה אם נותן לו עובר על לפני עור, או דילמא כיון דמן התורה הוא מותר ורק מדרבנן אסור לא עבר מדאורייתא, ואחר זה מצאתי בתוס' (ע"ז כ"ב ע"א ד"ה תיפוק ליה), מבואר להדיא דאף באיסור דרבנן עובר על לפני עור דאורייתא, ע"ש. ועיין תוס' חגיגה י"ח ע"א ב"ה חולו של מועד. בסוף הדיבור הקשו הא מלאכת חול המועד איסור דרבנן הוא, והא אמרינן בע"ז שם תיפוק ליה דעובר על לפני עור, ותיירצו משום סמך פשטיה דקרא הוי וכו', מבואר בדבריהם דעל איסור דרבנן אינו עובר על לפני עור, רצ"ע. וגוף הדבר אינו מוכן כלל, וכי גרע מכשיל חבירו באיסור דרבנן ממשיאו עצה שאינה הוגנת לו במילי דעלמא דעובר על לאו מן התורה, כמבואר בש"ס (ע"ז ט"ז ע"ב) וברמב"ם (פ"ב מרחצת ה"ד) ובעזרת השי"א אשנה פרק זה, רצ"ע.

מאת הרב משה שניידר

בדין למכור בשר בתשעת הימים למי שרוצה לקנות

כריח מילתא, ולפי יוכל להשיג האיסור ע"י גוי דקיל טפי, מ"מ אית ביה איסור דרבנן משום מקיש יד עובר עבירה, וכמ"ס הר"ש"ש ר"ש שנת, שחייב לאפרושי מאיסורא כ"ש שלא ישיע לו. מיהו צוה יש ללמד צוה"ז שרבו העבריינים, כיון שלא מלא כמה להסתפק, אולי יש להקל בדוחק גדול צוה דרבנן ב' האי. אב"ד נאמת בנידון של מע"כ, לא יוכל להשיג בשר כשר ע"י גוי, אלא ע"י ישראל בלבד, שגם הוא עובר בלפני עור. והחלקו צוה רש"י ומו"ק נקדושו"ן (דף ק"ז ע"א תוד"ה אב"ל), והאחרים עמדו צוה, (ע"י יד מל"מ ס"י שס"א ותל"ט פ"ד מלוה ה"ג), וכשם בעל חזון א"ש ז"ל אומרים שהורה לאיסור כבשן דלא טען למכור מלגושי נשים אפורים, או מי שרצה למכור מטת ידקות שלו לאלם שהוא סותר בפירות שביעית (וזה המיר טפי). ולא אין נא"מ לשאל ולפני"ד דמוכר לשפות, שקרוב לר"י שלא יסתמו.

דנאסור דרבנן אית ביה משום ולפני עור מדאורייתא. ונעמח דמילתא ראינו בשם מנחם סענן, (מ"זוה ר"צ), וכשרים פני יהושע (ס"י ע"ג), דלא קיל מענה שאינה הוגנת. ולפי טעם זה הרווחט שאף במכשילו במנהגא בעלמא, אית ביה משום ולפני עור מדאורייתא, דודאי אט משיאו עילה לעבור על מנהג ישראל המתמירין מ"מ מנ"א ואילך, הרי זו ענה שאינה הוגנת. ומה שהנפתי מדברי מע"כ, שטעה לומר דלא שייך לפני עור במסא של הישר, דבר זה א"א לאומרו כלל. מלמד הטעם הניל דדמי למשיאו ענה שאינה הוגנת, ורבו הראיות על ק, ותפוס רק ההיא דר"ש ע"ז שאסרו משא ומתן לפני אידים, דילמא איל ומה"י. אב"ד מה שז"ד להקל דלא דמי למי עברי הברא, זו נאמת ספרם כל המקילין צוה ובטען זה, שמוכרים לתי שלם טעל דיו ותוכין מלגושי נשים אפורים ועוד. אכל נאמת לא

שא"ל: מי שיש לו מסעדה וצ"ו ימים נכנס אדם ורוצה לאכול בשר, אם יוכל לתת לו או עובר על לפני עור. ואולי שטעם המאכל מותר, ואם לא ימכור לו ילך למקום אחר ולא הו"ל כשר עברי דהרא"ה, וימק דמוה. כניה ירדיו הרה"ג ר' אפרים גרינבלאם ש"י"א תשובה: מה ששאל מע"כ נתי שיש לו מסעדה ואחר ר"מ מ"א נכנס עד ומתקן להאכיל בשר אז אית ביה משום לפני עור. ואמ"כ מוסף מע"כ בה"ל "ואולי שטעם המאכל מותר". כפי הראיה טועם מע"כ שמה ש נאמת דלא שייך לפני עור אלא באיסור מפלג ולא באיסור גברא. וזה מלמד מע"כ כיון שכל להשיג במק"א לא דמי למי עברי דהרא"ה. ראשון חמילה נאמר שהטעם כהני כפ"ק דע"ז (דף ק"ב ע"א ד"ה תיפוק).

מאת הרב משה שניידר - חלק' השלישי

אפילו היבא דבוא פשע כדמוכה בהאי אחתא דכיו נוכחין צוה מנהג הפקר ז"ד. לעני"ד נראה דאף להקל צוה לשיטת כותב בפרהסי אפילו אם יבא אח"כ לז להקל מחמת הכתש בי"ל אכל ממנס ילמדו וכן יעשו בפירות אחרות אשר שם לא יבא הכתש כ"ל ויפרח בגדר אשר גדרו הראשונים. וגם טפי דית הקושה נראה לדעתו דאף להקל צוה מחמת שיש שם אנשים ומומים שאוכלין נבילות לחיובתן, בני"ד דמאכיל בשב"ד ידעים לאנשים אשר אינם חשודים לעבור על זה במחיר רק דרואין המנות פתוחה ומוכרין בשר צפרהסי כבדוין שהיא הישר ממש יב"כ אין לנו להכשיל אנשים הכשרים בשביל האנשים המורדים

בזו הרגע הניעני יקרה מחצו לנכח ואף כי אחו כסנך הערבה אנו כיום כי צחי הבכורה חי ילדה כן זכר למי"ט ומחר יבא הכרית מילה צמר ד עכ"ז למען כבודו הכניז אלי עד לאחת כנוי טע ממחר להשיבו ע"ד שאלחו אשר דרש מואתי אם להחיר למכור בשר צפרהסי מריה עד הכענית עבור אשר נמלאים שם אנשים אשר הם חשודים לאכול בשר עריפם לחיובתן וכאשר יבא במקולין בשר כשר לא יאכלו בשר עריפם. והנה כ"ה האריך בפלפולו כענין אם אמרין צוה חטא בשביל שחבב חביבן אע"י דכחבו החום דדוקא בלא פשע אמרין הנה כי אכל הכא הוי תלוה דרביי ובמלוא דרביי נראה מדברי החום והראשונים דאמרין חטא

שיעור על פרשת מסעי
בענין פתיחת מסעדות ומכבסות בתשעת הימים

על ארבעה עשר ימים
בבית גור ביום חמישי
לכבוד אלוהים

הגביר אפרים חזן

לקנות מכבסה שיצטרך לכבס כמי הימים ובחומרי

וכל מיני דברים אשר היו אסור לה לזרוק עליהם, וזה
יחידה מזה הניחור נכבש (ס"ה תקיפה ס"ה) דאסור
לעבירות לכבס בגדו העשויים כבשים זה, יאסף לחלי דמזוזא
במזבח ביהמה עם (סרמיוני) כבש חי אדום דזבח אף לזרוק לא
לאסר מראש חידש עייש, כהן זה זיקא בימי סבנד הוא על
עשויים, כיון דבגד עשויים מותר מדעת לכבס דאסור רק מעט
מחליה העין, ומחלי עמחא כהן המניח עם (סרמיוני) דאסור
דלזנוח ים לזקן, וכן בימי שניכר סמלכוס הוא על עשויים
עייש, כהן זה שייך רק בימי סבנד הוא על עשויים, אבל בנין
סבנד הוא על ישראל אלא סמלכוס לזרוק עימות עשויים, כיון
כפאח כהן ישראל שאסור כבשים מן הדון, ויחליה עם עשויים
מיוניונים כבבס על קרע שיש (ס"ה קרע סרמיוני), ככהן בני
שם לו מספר מכבסה דמותר לכוח פתוח כבשנו סתו בני עייש,
כיון שחפסס דסס כובסים גם כגדי גייש, וגם אם חואים
כובסים עם יחודים ים לחות סהם חיתולים של חנוקת שמוה
לכבסן — כיון ערוך הסוהן (ס"ה תקיפה ס"ה) — ועוד
שאם הוא חושש סתו ימי כגורה בית מסתרו יאבד אם הקונים,
כיון זה כדבר החנה, ועוד דכחזו לחנונים שאם יפסיד פניסחי
אין להטות משום מחליה העין עייש, וכהן על זה שייך רק אם
כבסם כגדי נכרים, אבל כפחכסם כגדי יחודים או כגד של עמי
אלא שחפססם כבנד לזרוק נכרים כמו צנות מלון, ליכא בית
כזה כיון דחיל אסרו אם עלם הכבס משום שחפסס
דעמי מחבנות, ורק כבנד העין לכרי אסרו רק משום מחליה
העין אבל כבנד של ישראל אסור מדעת דגמלא.

נשאלתי מאחד שרוצה לקנות מכבסה לפרנסה.
אבל צריך לפתוח בטי הימים ובחול המועד. והנה לכאורה
בטי הימים יש מקום להתיר. אבל בחול המועד לכאורה
אין להתיר. ושאלתי מדידי הרה"ג ר' משה שטרן שליט"א
וענה לי אם הוא כביסה של סעלף סערותיו (ז"א שאין
הבעל הבית מטפל בה כי אם הלוקח) או יש להתיר
בדיעבד דהלא הרבה גוים באים לכבסו וכל אחד כובס
לעצמו אבל אם הבעל הבית עובד בחנות ועמי הכל יוצא
ונכנס אסור בין בטי ימים וכ"ש בחוה"מ עכ"ל. וידידי
הרה"ג ר"א חיות שליט"א ענה לי תנה מלבד על האיטור
על העושה מלאכה כן יש איטור לזנות את הבגד לכבס
זלותו לאותם שהתירו לכבס. ובנידון שיהי לו הפסד
אם לא יפתח במועד או אפשר למסור לגברי את המכבסה
וזה טוב מאוד ואם לאו יפתח כמה שעות עכ"ל. ובינותי
בספרים וראיתי בשו"ת מהר"י שטיף וצ"ל בסימן ר"פ
שכתב שאפשר להתיר עמי עכרים וגם זה בצ"ע. ובחומרי"מ
כתב דלכאורה אין להתיר וכתב שיקנה החנות והביל גרון
בדבר. והנה נראה דאם יכול לסגור שישגור ואי זה צורך
לפרנסה אי"כ עמי עכרים מותר ובאופן ד"א עמי עכרים
ויש הפסד גדול אולי יש להתיר בהסכמת גדול. וידידי
הרה"ג רב"י זילבר שליט"א השיב לי לענין עבודה
במכבסה בחוה"מ ובטי הימים לע"ע אין אני רואה היתר
בה.

הלכות תשעה באב סימן תקנא

באר הגולה

ג קשבוץ שחל בו תשעה באב (כ) אסורים (יג) וינן לספור
(יג) (כא) ולכבס, אפלו אינו רוצה ללקשו עמה אלא להניחו לאחר תשעה באב, ואפלו אין לו אלא
חלוק אחר אסור, וכן המקבצים מקדים, בין ללבש בין להציע בהם המשה, ואפלו משקחות
הנדים והשלחן, אסור.

כ פשה
תורה כ"ו ובאריסטו
דב שיהא שם הריגה
לדברין כספר חזקוני
לזאת וישא 1000
מלא דב שיהא וכליל
עמו ובי רב

משנה ברורה

להחמיר. (ט) ואפלו קעורת ארוסין מותר לעשות: ג (כ) אסורין לספור. ולענין נטילה עקרונים (ט) יש רעות בין האפרונים, אכן לצדן שקילה
מצוה קודמי שרי: וכן לקבד שקח, כגון שחל תשעה באב בשבת, שרי באר"ש שיהא לטל הצפרקים (אחרונים). ולענין סריקת הראש (סח) אין
להחמיר אפלו בשאר ימי השבוע: (כא) ולכבס אפלו וכו'. תראה קשיים דעמו מקבלות:

ה אסור לעבירות (מב) לכבס בגדי (יט) העובדי-בוקרים (מג) קשבוץ זה:

משנה ברורה

קשבוץ טו במשנה ברורה: ה (מב) לכבס בגדי העגורים. אף על-גב דמדינתא שרי, שחרי אין אסור כבוס משום דאסור בקלאכה, אלא
כדי לצטט משקחה ולקראת האבלות, והא לא שייך כבוסו בגדי נכרים, אפלו הכי אסור (מב) כפני מראית העין, שאין נקר שמה של
עגורים: (מג) אפסם בקבוקו שהעגורים יש להם מלבושים אחרים ונקר לכל שהם של עגורים יש להקל, (מח) וראין לו מה לאכל, ודאי קרי
מיו שרי על-ידי פנים: (מג) קשבוץ זה, קנה אף לזרוק לא נהיגין מראש-חודש, (מס) מילא קחב דק"א דנהנין אף קנה מראש-חודש כמו
שפסק בסיף שאהר זה (ח"א):

וישראלית מותרת לכבס בגדי הנכרים, ובשנו שחל בו ח"ב, אסור
גם זה, וכמשי"כ בסי"ע (תקנא ס"ה), וזהו מטעם מראית העין, ולכן בצנעה יצ
להפל וכמשי"כ במג"א (ס"ק ט), וכתב בערוך השולחן (שם ס"ו) דאם נתפרסם
שהיא כובסת שלהם מותרת לכבסן, וגורא דמכאן יש לסמוך על המסור מכבסה
(לאונדרי) אע"ג שעומדת ברה"ר, שנתפרסם שיש כובסים גם בגדי גוים, וגם
אם רואים שנכנסים לים יהודים, יש לחלות שהם חיתולים של חנוקות, שמותר
לכבסן, ועוד שאם הוא חושש שעמי הסגר והכבסה יאבד הקונים, הוי זה כדבר
האבד, וכעין זה כתוב בשו"ת מהר"י ענגיל (ח"ד סי' מג) עי לעיל ה' חה"מ
(ס"ה קד סק"ו). ועוד הא כתבו בשו"ת מהר"ש (ז"א סי' סו) ומורי מהר"י
ענגיל (ח"ו סי' נו) דאם יספיד פרנסתו אין לחסרה מפני מראית העין ועי לעיל
סי' קד סק"ו.

ת"כ י"ב
ע"כ מ"ב
מ"ב - ד"ג